

Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli neurologisella vuodeosastolla

Kehittämistyön tavoite ja kohdealue

Kaatumistapaturmat ovat merkittävä potilasturvallisuusriski hyvinvointialueilla. Neurologiset potilaat ovat erityisen korkean kaatumisriskin ryhmä monisyisen riskiprofiilinsa vuoksi: motoriset ja kognitiiviset vaikeudet, tasapainohäiriöt ja lääkehoidon sivuvaikutukset altistavat kaatumisille. Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli ja FRAT-arviointi ovat olleet Pirkanmaan hyvinvointialueen sairaalapalveluissa käytössä vuodesta 2021, mutta mallin täysimääräinen hyödyntäminen edellytti yksikkökohtaista kehittämistyötä riskinarvioinnin, kirjaamisen ja moniammatillisen tiedonkulun yhdenmukaistamiseksi. Kehittämistyön tavoitteena oli vakiinnuttaa näyttöön perustuvat kaatumisen ehkäisyn käytännöt ja tehostaa moniammatillista yhteistyötä Tampereen yliopistollisen sairaalan neurologian vuodeosastolla potilasturvallisuuden vahvistamiseksi.

Kehittämistyön toteutus

Kehittämistyö toteutettiin toimintatutkimuksena tammikuusta 2025 alkaen kuuden kuukauden aikana. Prosessi eteni nelivaiheisena syklinä: (1) nykytilan kartoitus, (2) järjestelmällinen kirjallisuuskatsaus (PubMed, CINAHL, Medic), (3) kehittämissuunnitelman laadinta ja (4) käyttöönotto ja jalkauttaminen. Moniammatillinen projektiryhmä koostui osastonhoitajasta, apulaisosastonhoitajasta, sairaanhoitajasta, fysioterapeutista, erikoislääkäristä ja farmaseutista. Työpajoissa hyödynnettiin SWOT-analyysiä ja aivoriihimenetelmää. Tunnistettu näyttö analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä ja sovellettiin kohdeyksikön toimintaympäristöön. Implementointi pohjautui Ottawa-malliin, ja tukirakenteina toimivat koulutus, tiedottaminen ja osallistava johtaminen.

Kehitetty näyttöön perustuva käytäntö

Kehittämisprosessin tuloksena syntyi kohdeyksikköön räätälöity, näyttöön perustuva kaatumisen ehkäisyn toimintamalli. Neurologian osastolla otettiin käyttöön: (1) standardoitu kaatumisriskimerkintä potilastietojärjestelmässä, (2) moniammatilliseen yhteistyöhön perustuva kirjaamiskäytäntö selkeine vastuualueineen sekä (3) riskitietoon pohjautuvat toimenpiteet korkean kaatumisriskin potilaille. Strukturoitu kirjaamiskäytäntö varmistaa moniammatillisen tiedonkulun ja tukee yhteistä tilannetietoisuutta kaatumisriskin hallinnassa. Kehittämistyö tarjoaa mallin siitä, miten näyttöön perustuva toimintamalli voidaan sovittaa ja jalkauttaa erilaisiin toimintaympäristöihin. Se tukee myös toimintamallin yhtenäistä käyttöönottoa hyvinvointialueella laajemmin.

Kaatumisen ehkäisyn toimintamalli neurologisella vuodeosastolla

Saavutetut tulokset

Kehittämisen tuloksena kaatumisriskin arvioinnin kattavuus on kohdeyksikössä parantunut merkittävästi ja strukturoitu riskinarviointi on juurtumassa osaksi päivittäistä hoitotyötä. Rakenteellisesti selkeä ja standardoitu riskitieto mahdollistaa jaetun tilannetietoisuuden ja ohjaa eri ammattiryhmiä ennakoiviin interventioihin omien erityisosaamisalueidensa mukaisesti. Henkilöstön kliininen arviointikyky kaatumisriskin tunnistamisessa on vahvistunut, potilaiden ja omaisten kaatumisriskitietoisuus on lisääntynyt ja ennaltaehkäisevä toiminta vahvistunut. Henkilöstön aktiivinen rooli kehittämisessä on kasvattanut sitoutumista ja vahvistanut moniammatillista yhteistyökulttuuria.

Kaatumistapaturmat pidentävät hoitajaksoja ja aiheuttavat merkittäviä inhimillisiä ja taloudellisia seurauksia, minkä vuoksi kehittämistyöllä on laaja potilasturvallisuudellinen merkitys. Vaikutusta kaatumisten määrälliseen esiintyvyyteen ei tässä vaiheessa voida vielä luotettavasti arvioida, mutta systemaattisempi arviointi ja kirjaaminen luovat edellytykset vaikuttavuuden numeeriselle seurannalle jatkossa. Jatkuva seuranta ja reaaliaikainen potilasturvallisuusdata mahdollistavat poikkeamiin reagoimisen ja toimintamallin jatkuvan kehittämisen. Implementointi ei ole päättävä projekti vaan osa kohdeyksikön laadunhallintaa. Tuloksista on tiedotettu aktiivisesti hyvinvointialueen sisällä ja kansallisesti näyttöön perustuvan toiminnan foorumeilla.

Yhteystiedot

Lisätietoja: Laura Nevaharju-Sarantis, sh (yamk), tutkimushoitaja, Pirha Neuroalat, laura.nevaharju@pirha.fi

Moniammatillinen projektiryhmä, TAYS neurologian vuodeosasto: Katri Ketola (osastonhoitaja), Essi Kokko (apulaisosastonhoitaja), Laura Vaesoja ja Heli Palukka (sairaanhoitajat, riskimittarivastaavat), Sari Heinonen ja Päivi Kotioja-Närvänen (fysioterapeutit), Emilia Lilja (neurologi), Alekski Heinonen (farmaseutti)

Keskeisimmät lähteet

Heikkilä, A. (2024). Inpatient falls in adult acute care. Doctoral dissertation, University of Helsinki.

Logan, J., & Graham, I. D. (1998). Toward a comprehensive interdisciplinary model of health care research use. *Science Communication*, 20(2), 227–246.

Nevaharju-Sarantis, L. (2025). Kaatumisten systemaattisen ehkäisemisen kehittäminen sairaalaympäristössä. YAMK-opinnäytetyö, Kajaanin ammattikorkeakoulu.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.). Lyhyt kaatumisvaaran arviointi (FRAT, Falls Risk Assessment Tool). THL.

Wang, Y., et al. (2024). Design and implementation of an inpatient fall risk management information system. *JMIR Medical Informatics*, 12, e46501.